

УДК 628.157

АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ДО АВТОМАТИЗАЦІЇ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ПРОЦЕС УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Ю. М. Козярчук

студентка 5 курсу, група ОА-51м, навчально-науковий інститут економіки, менеджменту і права

Науковий керівник – к.е.н. О. Р. Антонюк

*Національний університет водного господарства та природокористування,
м. Рівне, Україна*

У статті розглянуто питання щодо автоматизації обліку дебіторської заборгованості, досліджено переваги у застосуванні різних комп'ютерних програм для обліку дебіторської заборгованості.

Ключові слова: дебіторська заборгованість, дебітор, автоматизація обліку дебіторської заборгованості, комп'ютерні програми, автоматизована система обліку, управлінські рішення.

В статье рассмотрены вопросы автоматизации учета дебиторской задолженности, исследованы преимущества в применении различных компьютерных программ для учета дебиторской задолженности.

Ключевые слова: дебиторская задолженность, дебитор, автоматизации учета дебиторской задолженности, компьютерные программы, автоматизированная система учета, управленческие решения.

The article deals with the issue of automation accounting of receivables, investigated the benefits of the application of various computer programs to accounting of receivables.

Keywords: accounts receivable, debtors, automation accounting of receivables, computer programs, automated accounting system, management solutions.

Вступ. Сьогодні в Україні комп'ютеризація є однією з найважливіших стадій науково-технічного прогресу. Інформаційні технології розвиваються швидкими темпами, що зумовлено прагненням людства полегшити своє існування. Звичайно ж, в сучасних умовах, за наявності на підприємствах тисяч об'єктів, важко говорити про ефективне розв'язання задач їх обліку та контролю за ручного способу обробки інформації. Проте перед багатьма підприємствами постає питання про доцільність переходу на нову бухгалтерську комп'ютерну систему. В тому, що застосування комп'ютерних технологій дозволяє вирішити більшість проблем організації бухгалтерського обліку, ніхто вже не сумнівається. Крім того, комп'ютерні технології дозволяють збільшити рівень аналітичних розрахунків за рахунок розширення можливостей аналітичного обліку, а також збільшити загальний престиж підприємства [1].

Нині одним із найважливіших показників і передумов успішного ведення бізнесу є використання сучасних автоматизованих систем облікової інформації. Їхнє застосування надає нові можливості для розвитку й оптимізації бізнес-процесів, підвищує продуктивність праці, дає змогу ефективно використовувати ресурси, підвищувати якість управління бізнесом. Проведення обліку дебіторської заборгованості в умовах автоматизованих облікових систем залежить від рівня автоматизації бухгалтерського обліку, наявності методик здійснення автоматизованого обліку, ступеня доступності облікових даних, складності оброблення інформації [5].

Проблемі автоматизації бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості приділяється багато уваги у вітчизняних науково-практичних та навчальних публікаціях. Праці В. Завгороднього, Ф. Бутинця, С. Івахненкова, Т. Писаревської, І. Матієнко-Зубенко висвітлюють концептуальні теоретичні питання створення і функціонування комп'ютерних інформаційних систем обліку суб'єктів господарювання. Водночас існує ряд публікацій, присвячених окремим питанням прикладного характеру. Так, Т. Камінська приділяє увагу основним проблемам, пов'язаним з автоматизацією бухгалтерського обліку на підприємствах, таким, як комп'ютерне шахрайство, несанкціонований доступ та помилки, пов'язані з неграмотним користуванням програмами. Науковець В. Муравський обґрунтовує доцільність побудови відповідних систем фінансового, податкового, управлінського обліку, контролінгу на єдиній вхідній інформаційній базі, яка формується на бездокументній основі в умовах повністю автоматизованого збору, реєстрації, оброблення та передавання облікової інформації. Питання практичного використання типової української конфігурації програми «1С:Бухгалтерія 7.7» для автоматизації обліку на підприємстві розглядає О. Дубій.

Мета дослідження. Метою дослідження є розгляд питання щодо автоматизації обліку дебіторської заборгованості, дослідження переваг у застосуванні різних комп'ютерних програм для обліку дебіторської заборгованості.

Для досягнення мети передбачається виконання таких **завдань**:

1. проаналізувати сучасний стан організації автоматизованого обліку дебіторської заборгованості на підприємствах України;
2. висвітлити особливості використання спеціалізованих конфігурацій для організації обліку дебіторської заборгованості.

Результати дослідження. Щоб легко і миттєво адаптуватися бухгалтеру до зміни правових норм, необхідно правильно вибрати засоби автоматизації та програмного забезпечення. На ринку бухгалтерських програм існує велика кількість програмних продуктів, які дозволили б автоматизувати облік: «1С: Підприємство», «Галактика», «Парус», «BEST». В Україні використовується велика кількість програм для автоматизації бухгалтерського обліку, але за результатами обстеження більшість підприємств, в тому числі і ТзОВ «Бадьорість» здійснюють облік дебіторської заборгованості за допомогою програми «1С:Підприємство».

Програма «1С:Бухгалтерія 8.0» забезпечує рішення всіх задач, що стоять перед бухгалтерською службою підприємства, якщо до її повноважень повністю входить облік на підприємстві, включно з випискою первинних документів, обліком продажів та інших операцій. Грамотно оброблена і систематизована вона є деякою мірою гарантією ефективного управління виробництвом.

Програма "1С:Бухгалтерія 8.0" дозволяє налагодити розгалужену систему аналітичних рахунків для обліку поточних зобов'язань, вводити господарські операції щодо отримання та погашення різних видів заборгованостей з постачальниками, замовниками, соціальними фондами за шаблонами та за допомогою документів, а також формувати різноманітні форми внутрішньої звітності для управлінського персоналу [4].

В програмі автоматизовані розрахунки з контрагентами (постачальниками, замовниками) і підзвітними особами, а також нарахування заробітної плати працівникам підприємства, різноманітні взаєморозрахунки з працівниками, перерахування заробітної плати на особові рахунки працівників і депонування.

Отже, під час здійснення на підприємстві господарських операцій з поточними зобов'язаннями доцільно використовувати програму "1С: Бухгалтерія 8.0", що більше мірою відповідає вказаним потребам ніж програми «Галактика», «Парус», «BEST».

Дослідження наукових праць показало, що існує безліч підходів щодо автоматизації обліку дебіторської заборгованості на підприємстві.

Головними вимогами, які до неї ставлять її користувачі є такі:

- повне і своєчасне задоволення інформаційних потреб користувачів;
- виконання контрольних та аудиторських завдань з метою одержання необхідної інформації про наявні відхилення;
- одержання комп'ютерних управлінських рішень;
- здійснення аналізу та прогнозування господарсько-фінансової діяльності підприємства.

Автоматизація обліку дебіторської заборгованості забезпечить збір та обробку інформації, необхідної для оптимізації управління дебіторською заборгованістю. Автоматизація обліку дебіторської заборгованості ставить нові вимоги до первинної інформації. Різноманітність форм подання такої інформації, що надходить до бухгалтерії, дозволяє вести зведений облік безпосередньо на підставі первинних документів без попереднього їх накопичення та узагальнення. В умовах автоматизованої обробки інформації змінюється цільове призначення бухгалтерського обліку, він стає складовою частиною системи управління підприємством. Введення в практику автоматизованих інтегрованих систем обліку, контролю та аудиту і розподілених систем обробки даних дає можливість комплексно вирішувати завдання не лише з обліку, але й з контролю, аналізу та аудиту. За допомогою таких систем можна здійснювати оцінку фактичного стану підприємства, а також прогнозувати і моделювати управлінські рішення [3].

Забезпечення контролю за веденням бухгалтерського обліку поточних зобов'язань в умовах комп'ютеризації можливе за дотриманням таких умов:

- 1) додатковий контроль, що здійснюється за допомогою поділу функцій усередині бухгалтерії між працівниками;
- 2) дублювання інформації, що забезпечується купівлею підприємством додаткового обладнання автоматизованих робочих місць (АРМ) для здійснення обробки інформації;
- 3) системна комп'ютеризація бухгалтерського обліку поточних зобов'язань, що забезпечується об'єднанням АРМ в єдину комп'ютерну мережу.

Наведемо основні принципи комп'ютерної форми введення бухгалтерського обліку, які впливають на ефективність ведення бухгалтерського обліку розрахунків з дебіторами:

3. відповідність багатьох реєстрів систематичного запису одному журналу хронологічного запису;
4. накопичення і багаторазове використання облікових даних;
5. один синтетичний рахунок - багато аналітичних рахунків (кількість рахунків аналітичного обліку залежить від цілей, поставлених керівництвом перед обліком);
6. автоматичне отримання інформації про відхилення від встановлених норм;
7. автоматичне формування всіх облікових реєстрів і форм звітності на основі даних, відображених у системі рахунків.

Як бачимо, із принципів комп'ютерної системи впливає, що облік дебіторської заборгованості значно спрощується та є більш ефективним в умовах застосування інформаційних технологій. Це значно прискорює процес операційного циклу діяльності підприємства.

Комп'ютеризація та автоматизація обліку і внутрішнього контролю операцій з поточними зобов'язаннями дозволяє контролерам отримувати в найбільш короткі строки інформацію про:

8. відповідність залишків у синтетичних та аналітичних реєстрах бухгалтерського обліку короткострокових кредитів у національній та іноземній валюті;
9. реальність операцій з короткостроковими кредитами та позиками, відображених в бухгалтерському обліку;
10. правильність цільового використання коштів, нарахування та сплати відсотків за користування кредитом;

11. достовірність відображення кредиторської заборгованості в балансі, дотримання строків позивної давності;
12. достовірність актів звірки на підтвердження кредиторської заборгованості;
13. доцільність придбання матеріалів та цінностей, реальності розрахунків;
14. правильність здійснення розрахунків з податковими органами та органами соціального страхування;
15. дотримання правильності ведення бухгалтерського обліку розрахунків з оплати праці, правильності нарахування заробітної плати, утримань та своєчасності виплати згідно з діючою системою оплати праці [2].

Висновки. Таким чином можна побачити, що сучасна комп'ютерна форма ведення бухгалтерського обліку поточних зобов'язань полегшує роботу бухгалтерії підприємства, тому що за рахунок одноразового введення даних забезпечується єдність інформаційної бази. При застосуванні автоматизованої системи вирішується проблема оперативності аналітичного обліку поточних зобов'язань. Є можливість в межах одного синтетичного рахунку одержати кілька різновидів аналітики, які з різних сторін відображають первинну інформацію. В аналітичних рахунках інформація групується та узагальнюється за певними ознаками. Отже, підвищується інформаційна ємність системи рахунків та можливість більш детального аналізу інформації щодо поточних зобов'язань.

Застосування комп'ютерів дозволяє автоматизувати робоче місце бухгалтера й підняти на новий рівень облік та контроль поточних зобов'язань на підприємстві. Ведення бухгалтерського обліку поточних зобов'язань в умовах автоматизованого середовища суттєво впливає на його методологію та організацію.

Застосування комп'ютерної техніки та новітніх інформаційних технологій в обробці облікових даних щодо поточних зобов'язань забезпечує: оперативне введення, обробку та формування вихідної інформації щодо поточних зобов'язань; забезпечення внутрішнього контролю інформації; зменшення ручної праці; підвищення якості та ефективності роботи бухгалтерів; вдосконалення процесу організації бухгалтерського обліку та формування показників фінансової звітності поточних зобов'язань. Як наслідок збільшення ефективності управління та роботи підприємства в цілому.

Список використаних джерел:

1. Волинець О. О. Характеристика системи аналітичного обліку зобов'язань та методика її удосконалення в умовах електронної обробки економічної інформації / О.О. Волинець // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2009. – №5, Т.2. – С. 151–153.
2. Житна І. П., Садовніков О. А. Сучасні технології удосконалення системи автоматизації обліку та управління виробництвом // Управління розвитком. – 2010. – № 3. – С. 126–128.
3. Сурніна К. С. Автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.04 / К. С. Сурніна; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. — Луганськ, 2002. — 19 с. — укр.
4. Шипунова О. В. Автоматизація управління підприємством: основні принципи, функції та підходи // О. В. Шипунова / [Електронний ресурс] – <http://archive.nbuv.gov.ua> (дата звернення 17.11. 2013 р.).
5. Шатохін О. Облік та інформаційне забезпечення управління господарською діяльністю підприємств / О. Шатохін // Бухгалтерський облік та аудит. – 2009. – № 10. – С. 12–15.